

واحد آموزش	هوالشافی	
	عنوان سند : پمفلت آموزشی با موضوع : پسماند	
	شماره سند: ۶۲۰۸-ف شماره بازنگری: ۲ تاریخ ابلاغ: ۱۳۸۳/۰۸/۱۶	
	تاریخ آخرین بازنگری ۱۳۹۴/۰۱/۲۳ تاریخ بازنگری بعدی: ۱۳۹۵/۰۲/۲۳	

پسماند های بیمارستانی

تهیه کننده :

معصومه غنی آبادی - کارشناس کنترل عفونت
حسین حصاری نژاد - سوپروایزر آموزشی
مهندس فرزانه سرافراز - کارشناس بهداشت محیط

ویژه : کارکنان بیمارستان

واحد آموزش	هوالشافی	 <p>دارای گواهینامه استاندارد ایزو ۹۰۰۱ در مدیریت کیفیت و درجه یک عالی ارزشیابی</p>
	<p>عنوان سند : پمفلت آموزشی با موضوع : پسماند</p> <p>شماره سند: ۶۲۰۸-ف شماره بازنگری: ۲ تاریخ ابلاغ: ۱۳۸۳/۰۸/۱۶ تاریخ آخرین بازنگری ۱۳۹۴/۰۱/۲۳ تاریخ بازنگری بعدی: ۱۳۹۵/۰۲/۲۳</p>	

بیمارستانها و دیگر مراکز بهداشتی درمانی که وظیفه مراقبت از بهداشت و سلامت جامعه و افراد آن را بر عهده دارند، مسئولیت های ویژه ای در رابطه با پسماندهایی که تولید می کنند بر عهده دارند و باید مطمئن باشند که پسماندهای تولیدی آنها اثرات نامطلوبی برای محیط و بهداشت عمومی را ایجاد نمی کند و با بکارگیری سیاست مدیریت پسماندها در مراکز بهداشتی درمانی، در راستای دستیابی به یک محیط سالم و بی خطر برای کارمندان و جوامع خود حرکت کنند.

پسماندهای تولید شده در بیمارستان به دو دسته تقسیم می شوند:

- ۱- پسماندهای عادی (خانگی - معمولی) : که از کارکردهای خانه داری و مدیریت اجرایی این مراکز تولید می شود.
- ۲- پسماندهای خطرناک : که می تواند مجموعه ای از مخاطرات بهداشتی را ایجاد کند و به ۹ دسته تقسیم می شود:
پسماندهای عفونی - پاتولوژیک - برنده و نوک تیز - دارویی - شیمیایی - ژنوتوکسیک - فلزات سنگین - ظروف تحت فشار و پسماندهای پرتوزا.

۸۰٪ پسماندهای عمومی مراکز بهداشتی درمانی مانند زباله عادی و خانگی بوده واز طریق سیستم مدیریت پسماند در شهرها با آن می توان برخورد کرد.

۱۵٪ پسماندهای عفونی و آسیب شناسی

۱٪ پسمانداجسام برنده و نوک تیز

۳٪ پسماند مواد شیمیایی و دارویی

۱٪ پسماندهای ویژه مانند پسماندهای پرتوزا - ظروف تحت فشار یا ترمومترهای شکسته و باتری های مصرف شده

طبقه بندی پسماندهای خطرناک بیمارستانی :

پسماند عفونی : پسماندهای ناشی از جداسازی بیماران عفونی ، بافتها ، مواد و تجهیزاتی که با بیمار عفونی تماس داشته اند ، مواد دفع شده این بیماران .

پسماندهای آسیب شناختی : مانند بافتها و آبگونه های انسانی ، تکه های بدن انسان ، خون و سایر آبگونه های بدن جنین ،

پسماندهای برنده و نوک تیز : مانند سوزن تزریق - تیغه چاقو- تیغ و شیشه های شکسته ،

پسماندهای ژنوتوکسیک : مانند پسماندهای دارای مواد با خصوصیات سمی برای ژن ها ، از جمله پسماندهای دارای مواد

سایتوتوکسیک که بیشتر در درمان سرطان به کار می روند و مواد شیمیایی سمی برای ژن ها،

واحد آموزش	هوالشافی	 <p>دارای گواهینامه استاندارد ایزو ۹۰۰۱ در مدیریت کیفیت و درجه یک عالی ارزشیابی</p>
	<p>عنوان سند : پمفلت آموزشی با موضوع : پسماند</p> <p>شماره سند: ۶۲۰۸-ف شماره بازنگری: ۲ تاریخ ابلاغ: ۱۳۸۳/۰۸/۱۶ تاریخ آخرین بازنگری ۱۳۹۴/۰۱/۲۳ تاریخ بازنگری بعدی: ۱۳۹۵/۰۲/۲۳</p>	

پسماندهای دارویی: داروهای تاریخ گذشته یا غیر لازم، اقلامی که به دارو آلوده شده یا دارو دارند، مانند قوطی ها و شیشه های دارویی

پسماندهای شیمیایی: که محتوی مواد شیمیایی مانند معرف های آزمایشگاهی - داروی ثبوت و ظهور فیلم - مواد گندزدای تاریخ گذشته یا غیر لازم و حلال ها می باشد.

پسماندهای دارای فلزات سنگین: مانند باتری ها، ترمومترهای شکسته، فشار سنج جیوه ای و ...

ظرف های تحت فشار: سیلندرهای گاز - کارتریج گاز و قوطی های افشانه

پسماندهای پرتوساز: مایعات مصرف نشده پرتو درمانی یا آزمایشگاههای تحقیقاتی، لوازم شیشه ای آلوده، بسته بندی ها، کاغذهای جاذب، ادار و مواد دفع شده، بیماران درمان شده یا آزمایش شده به وسیله داروهای رادیونوکلئید مهر وموم نشده.

خطرهای پسماندهای خطرناک بیمارستان

ماهیت خطرناک بودن، پسماندهای خطرناک، به دلیل داشتن عوامل زیر است:

- ۱- عوامل زنده بیماریزا
- ۲- ژنوتوکسیک بودن، پسماندهای که به شدت خطرناکند دارای خصوصیات ایجاد جهش سلولی، عجیب الخلقه زایی یا سرطان زایی هستند.
- ۳- سم یا مواد شیمیایی یا دارویی خطرناک
- ۴- مواد پرتوزا
- ۵- اجسام برنده و نوک تیز

گروه های اصلی در معرض خطر

به طور کلی اشخاص زیر در معرض خطرات ناشی از پسماندهای خطرناک تولید شده در بیمارستان و مراکز بهداشتی درمانی هستند:

پزشکان، پرستاران، سایر کارکنان مراکز و کارکنان تاسیسات بیمارستان
بیماران

بازدید کنندگان و ملاقات کنندگان

کارکنان خدمات پشتیبانی مانند رخشویخانه، خدمات عمومی و کارکنان ترابری

کارکنان مراکز دفع زباله

واحد آموزش	هوالشافی	
	عنوان سند : پمفلت آموزشی با موضوع : پسماند	
	شماره سند: ۶۲۰۸-ف شماره بازنگری: ۲ تاریخ ابلاغ: ۱۳۸۳/۰۸/۱۶ تاریخ آخرین بازنگری ۱۳۹۴/۰۱/۲۳ تاریخ بازنگری بعدی: ۱۳۹۵/۰۲/۲۳	دارای گواهینامه استاندارد ایزو ۹۰۰۱ در مدیریت کیفیت و درجه یک عالی ارزشیابی

مدیریت پسماندهای خطرناک

مدیریت پسماندهای خطرناک، بخش جدا ناپذیر بهداشت بیمارستان و کنترل عفونت است. زباله به عنوان مخزن میکرو ارگانیسم های بیماریزا می ماند که قادر به ایجاد آلودگی و عفونت می باشند، در صورتی که مدیریت پسماند کافی نباشد، این میکروارگانیسم های می توانند به دیگران منتقل شوند، (از طریق تماس مستقیم از راه هوا و یا به وسیله انواع ناقلین).

اولین قدم در مدیریت پسماندها به حداقل رساندن پسماندهاست که به طریق زیر انجام پذیراست:

- ۱- کاهش منابع تولید
  - ۲- اقدامات مدیریت و کنترل خوب
  - ۳- تفکیک پسماندها
- عامل کلیدی در به حداقل رساندن پسماندهای خطرناک و مدیریت کار ساز آن، تعیین نوع پسماند و تفکیک پسماندهاست. تفکیک پسماندها بر عهده تولید کننده است و باید هرچه نزدیک تر به محل تولید پسماند انجام گیرد.

راهنمای عمومی جمع آوری، انبار و انتقال زباله های بیمارستانی

زباله های عادی را می توان در قالب سیستم زباله خانگی دفع کرد.

اشیاء تیز و برنده را باید در همان محلی که مورد استفاده قرار می گیرند داخل محفظه های سوراخ نشدنی که معمولاً از جنس فلز یا پلاستیک متراکم ساخته می شوند و دارای درپوش محکم می باشند جمع آوری کرد. این محفظه ها باید سخت، نفوذ ناپذیر و مقاوم به سوراخ شدگی باشند.

کیسه ها و دیگر محفظه هایی که برای زباله های عفونی استفاده می شوند، باید دارای آرم و رنگ مشخص باشند.

زباله های عفونی باید در یک مکان که دسترسی به آن محدود باشد، جمع آوری شوند.

زباله های آزمایشگاههای میکروب شناسی باید توسط اتو کلاواستریل شوند.

مقدار کم زباله های شیمیایی و دارویی را می توان همراه زباله های عفونی جمع آوری کرد.

واحد آموزش	هوالشافی	 <p>دارای گواهینامه استاندارد ایزو ۹۰۰۱ در مدیریت کیفیت و درجه یک عالی ارزشیابی</p>
	<p>عنوان سند : پمفلت آموزشی با موضوع : پسماند</p> <p>شماره سند: ۶۲۰۸-ف شماره بازنگری: ۲ تاریخ ابلاغ: ۱۳۸۳/۰۸/۱۶ تاریخ آخرین بازنگری ۱۳۹۴/۰۱/۲۳ تاریخ بازنگری بعدی: ۱۳۹۵/۰۲/۲۳</p>	

زباله های سایتوتوکسیک که اکثراً" در بیمارستان ها یا مراکز تحقیقاتی بزرگ تولید می شوند باید در محفظه های محکم به نشت همراه با علامت مشخص (زباله های سایتوتوکسیک) جمع آوری شوند.

محفظه های تحت فشار را همینکه خالی شدند می توان با زباله های عادی مراکز درمانی در یک جا جمع آوری کرد . (به شرط اینکه زباله ها برای سوزاندن در نظر گرفته نشده باشد).

زباله های عفونی که رادیواکتیویته کمی دارند، مثل سوآپها ، سرنگ های دارای کاربری تشخیصی یا درمانی ، را می توان در کیسه های زرد یا محفظه های زباله عفونی نگهداری کرد (به شرط اینکه مواد اخیر برای سوزاندن در نظر گرفته شده باشند) .

کارکنانی که مراقبتهای بهداشتی و درمانی را انجام می دهند و هم چنین سایر کارکنان بیمارستان ، باید از خطرات مربوط به زباله های بیمارستانی آگاه باشند و در زمینه مدیریت مناسب زباله آموزش لازم را ببینند.

منبع : راهنمای کشوری نظام مراقبت عفونتهای بیمارستانی